

V novo šolsko leto

Naše šole so po dvomesečnem odmoru zopet oživele. V nje prihaja dan za dnem nad desetstotico naše osnovnošolske, srednješolske in vaje- niške mladine. Skrb in odgovornost za njen pravilni, moralni razvoj je poverjena v prvi vrsti našim prosvet- nim delavcem.

V novem učnem načrtu so poja- njena načela, ki naj bodo vodilo za vzgojo in pouk ne samo našim učiteljem, ampak tudi vsem organom naše ljudske oblasti in množičnim organizacijam.

Vzgojna in učna načela zahtevajo od slehernega vzgojitelja in vseh ostalih, odgovornih za našo mladino, izvajanje široke in organizirane borbe za dviganje pouka in za pravilno idejno politično vzgojo. Osnova idejno politične vzgoje je patriotizem, katerega vsebina je izgradnja socia- lizma v naši domovini, bratstvo med jugoslovanskimi narodi, čuvanje in razvijanje velikih pridobitev narodno-osvobodilne borbe, izpolnitev pet- letnega plana in borba za mir v svetu.

Da bo dosežen vzgojni smoter, mo- rajo biti vsi vzgojitelji najaktivnejši borci proti vsem predsodkom in po- tvorbam znanosti, proti zmotam in zavajanjem mladine z neznanstvenim, mističnim in idealističnim raz- laganjem pojavov in družbi in prirodi. Pouk mora temeljiti na znanstvenih osnovah marksizma-leninizma.

Zaradi tega je treba dati čim več možnosti za to, da bodo naši mla- dini posredovali znanje in vzgojo ne samo učitelji, ampak tudi ostali naj- aktivnejši državljani z visokimi mo- ralnimi kvalitetaami na podlagi živ- ljenjskih izkušenj iz narodno-osvo- bodilne borbe in dela pri izvajanju petletnega plana. O doživljajih iz borbe naj jim pripoveduje borec,

partizan, o delu pa naš delavec, no- vator in racionalizator in kmet, bo- rec za večji hektarski donos.

Najmočnejše vzgojno sredstvo so dokumenti iz narodno-osvobodilne borbe, ki jih lahko vzgojitelj učen- cem pokaže in razloži v sleherni vasi. saj je vsaka ped zemlje prepojena s krvjo naših borcev, junakov, saj so se v vsaki vasi vršile borbe proti fa- šizmu. Grobovi padlih partizanov so največkratnejši dokument slave, ča- sti in ponosa jugoslovanskih narodov. Tega se mora zavedati vsak vzgoji- telj, ki iskreno želi vzgojiti borbeno, samozavestno, ponosno in vseh pred- sodkov kapitalistične družbe in ne- resnic dogmatične znanosti sproščeno mladino, pripravljeno prenašati naj- večje težave, skratka, doprinositi kar največ za čim hitrejšo uresničitev socializma v naši deželi.

Zato je v naših prizadevanjih naj- važnejša presoja moralnih kvalitete človeka, ki mu je poverjena vzgoja naše mladine in neizprosna borba proti vsem poizkusom vnašanja ne- resnice v šolo in miniranje tega, kar učitelji in vsi poštteni državljani vcepljajo v našo mladino s plemenit- im ciljem, vzgojiti herojsko, Titovega imena vredno mladino.

Ta vzpodbuda je namenjena v prvi vrsti vsem tistim, ki so bili do sedaj premalo dosledni in načelni v borbi za zmago resnične znanosti in vseh naših prosvetnih ustanovah. Istočasno pa je opozorilo izprijenim, moralno pokvarjenim protiljudskim duhov- nikom, ki so si v preteklosti pri- zadevali, našo mladino oropati časti, ponosa in resnice, ki je povsod tam, kjer naše ljudstvo gradi socializem. Ne bomo dopustili, da bi še nadalje zaslepljali našo mladino izobraženi ljudje brez morale. S. F.

Skrb ljudske oblasti za naše male

V Ptuj na Ljutomerski cesti ima- mo Okrajni dečji dom, ki nudi za- vetje 25 otrokom, katerih matere so vključene v naš petletni plan in vseh ostalih družin, ki so socialno ali zdravstveno ogroženi.

Dečji dom je bil dne 1. aprila t. l. izročen svojemu namenu. V domu je nastavljeno dovoljno število otroških negovalk, ki so pod vodstvom skrbne zdravnice dr. Valjavčeve in glavne sestre. Vsaka otroška negovalka ima

Malčki se solnčijo

Svetovalec za naše kmete

Pomen oranja pred zimo

Vprašamo se, kaj je bistvo oranja zemlje? To je oddelitev zgornjega sloja zemlje — brazde od spodnjega in v drobti same brazde. Z oranjem zagremo tudi ves plevel in tako odstranimo vse škodljivce, ki pred- vsem kot potrošniki rastlinske hrane predstavljajo veliko oviro za do- ber razvoj posevkov. Kar pogledimo, kakšen je močno zaplevljeni pose- vek! Prav tako pa zagremo z ora- njem tudi veliko število glivičastih škodljivcev, ki v posebni, proti mra- zu zelo odporni razpadni obliki za- ostanejo na njivi na odpadlem, na- pol že preperelim listju in drugih delih pridelavca. S tem, da te rast- linske zaostanke zagremo, smo v veliki meri odvrnili nevarnost glivi- častih škodljivcev. To pa je končno edini način, da na večji površini za- denemo zajedavca zares v živo. Ra- zen tega preostali rastlinski deli le podorani hitro strohne in po razsta- vitvi iz zelo komplicirano sestavlje- nih živih snovi v enostavne spojine, ponovno služijo za postanek in rast nove, v bodočem letu sajene kulture.

Z že omenjeno oddelitvijo in dro- bitvijo brazde, se obično izpremenje tudi njena fizikalna svojstva, ali sposobnost zemlje, da zadrži v sebi

zrak, vodo in toploto. Količina zraka je predvsem važna za težke, glina- ste zemlje. Take zemlje so mrzle, spomladi se dolgo ne ogrejejo in po- sebno občutljivo seme, kakor kuruza ne sme nikdar predčasno vanjo. Zemlje, v katerih je dosti zraka, se hitreje segrejejo ter omogočajo po- sevkom dober in pospešen razvoj korenke mreže. Močno razvita ko- renska mreža je prvi predpogoj za dobro rast in posredno tudi za vi- sok pridelok. Z oranjem pa se ne izpremenje samo fizikalna, temveč tudi kemijska in biološka svojstva zemlje. Znano je, da se mineralna (rudninska) hrana nalaga v zemlji v obliki raznih kemičnih sestavin, od teh so posevku koristne le one se- stavine, ki so lahko topljive. Ravno tako je v zemlji milijarde majhnih, s prostim očesom nevidnih bitij, bakterij, ki dajejo zemlji s svojim življenjskim delovanjem šele ona biološka svojstva, ki so koristna rastlinam. Lahko si torej predstavi- ljamo, v kako veliki meri je odvisen razvoj bodoče rastline od čim ugod- nejših kemičnih in bioloških svojstev zemlje!

Prav fizikalna svojstva pa so v prvi vrsti ona, ki posredno močno uplivajo tudi na ugodno stanje ke- mičnih in bioloških svojstev zemlje,

za oskrbovati tri do štiri otroke, ki se trudi, da z nego in ljubeznijo na- domešča mater in na ta način pri- speva delež k gradnji socializma.

Vsakodnevno delo se razvija po točno določenem dnevnem redu in času: zjutraj kopanje, tehtanje, več- kratno povijanje itd.

V mlečni kuhinji se pripravlja do- bra in tečna mlečna hrana, ki se nudi otrokom ob določenem času. Istotako je določen čas za matere ter prostor za dojenje.

V snežno belo pobarvanih sobah so postavljene postelje, v katerih se v slabem vremenu nahajajo naši malčki. Ob lepih sončnih dnevih se pa nahajajo na lepem vrtu in gozd- nem zraku.

Takšno je delo in življenje v domu. Zavedati pa se je treba, da je naša največja naloga, prispevati k izbolj- šanju kvalitete našega doma z vsako- dnevnim delom. Dečji dom mora po- stati dom, v katerem se bodo otroci počutili res dobro, da bodo občutili materinstvo in veselje otroštva. Skrb za otroke mora postati skrb vsega ljudstva. Naši otroci so naša bodoč- nost, za katere gradimo boljše in lepše življenje ter uresničujemo na- logo, ki nam jo je zadal naš genialni voditelj maršal Tito na II. kongresu AFŽJ. Hedžet Zora

To naj bo rejnik?

V Janškem vrhu 60 — KLO Ptuj- ska gora — se nahaja pri stari materi Podlipnik Mariji in njenem možu Podlipnik Francu, ki je po značaju surov in vdan pijači, otrok, enostran- ska partizanska sirota, Roš Avguštin, star 12 let, katerega oče je padel kot borec 14. marca 1945. leta.

Vsled zgoraj navedenega je jasno, da imenovani otroku niso nudili po- trebne vzgoje in je vsled tega zašel — ne po lastni krivdi — na kriva pota, pričel se je potepati in tudi tu in tam kaj izmakniti.

Pri zadnji tatvini, ki jo je otrok zagrešil, je očim otroka z bičem tako pretepel, da je bil otrok po celi desni strani telesa od boka do prstov na nogi ranjen do krvi in poln podpludb in oteklin.

Rejnik je prejemal za otroka me- sečno invalidnino v znesku 920 din in jasno, da otrokovih nepravilnosti ni javil soc. zdrav. odseku, ker se je zavedal, da bo isti posegel globlje in poiskal vroke.

Sole otrok ni posegal redno. Ugo- tovalo se pa je, da po značaju ni slab, je ukažen, uslužen, sicer živahen, a v šoli dobrega vedenja.

Toda skrbništvo je za otroka po- skrbelo mesto v dijaškem domu, kjer mu bo dana možnost rednega pose- čanja šole ter vzgoje v duhu in ideji, za katero je dal življenje njegov oče.

Temu in vsem podobnim rejnikom, ki tako surovo postopajo z otroci, jih izkoriščajo in podobno, povemo, da se naj zavedajo, da žrtve, ki so padale za našo svobodo, niso dale življenj za to, da bi njihove otroke brezvestni in podli rejniki pretepali in izkori- ščali, pač pa zato, da bodo njihovi otroci zaživi boljše, lepše in na- prednejše življenje, kjer ni mesta za take suroveže. P. J.

Zrak, ki je v veliko večji meri v preorani zemlji, je tako na eni str- ni s svojimi sestavnimi deli kisikom in ogljikovim dvokisom, v kemič- nem pogledu ona snov, ki razstavlja komplicirano zgrajene kemične spo- jine v enostavne, rastlinam lahko dostopne snovi. Na drugi strani tudi večja količina zraka v zemlji šele omogoča koristnim bakterijam ugod- nejše in boljše življenjske pogoje, kar se prav tako značilno odraža v njihovem močnejšem življenjskem delovanju, a posredno v večji koli- čini rastlinam lahko pristopne mine- ralne hrane. Od pridelavcev preos- tala organska snov, odnosno zaori- ni hlevski gnoj v takih na bakterij- kah in zraku bogatih zemljiščih tudi kaj hitro strohni in razpade, da la- hko služi rastlinam za hrano.

Zemljo lahko orjemo do manjše ali večje globine. Pred zimo pa mo- ramo zemljo preorati za jare žita- rice in koruzo do globine 24 cm, a za druge okopavine tudi globlje. S tem oranjem spremenimo sam po- ložaj zemlje in prenesemo na površni spodnji, od pravkar gojene rastline navadno slabo ali pa celo neizrpani sloj zemlje. Pomnimo pa, da ne sme- mo na nekultiviranih zemljah nikdar hkrati, z enim samim oranjem moč- no spremeniti položaj zemlje. Spod- nja plast takšnih zemljah namreč ni tako bogata na že omenjenih bakte- rijah in posebno še, če je vreme v

Kulturni kotichek

Film vzgojitelj ljudstva

V prihodnjih dneh bosta dva po- tujoča kina predvajala v nekaterih naših krajih dva sovjetska filma. (Točen razpored prireditvev smo ob- javili v 4. številki našega lista). Po- glejmo kratko vsebino teh filmov.

»Stenka Razin« pripoveduje o vodji koziaško-kmečkih uporov v 17. stoletju, o junaku mnogih ruskih na- rodnih pesmi, o Stepanu Stenku Ra- zinu.

Težak gospodarski položaj Rusije sredi 17. stoletja je privedel revno prebivalstvo do mnogih uporov po mestih in vaseh. Upori so se začeli tudi med siromašnimi kmeti in kmeti ob Donu. Enemu teh uporov se je postavil na čelo ataman Stenka Ra- zin. Upor je kmalu rodil uspehe. Stenka Razin je s svojim odredom siromašnih kmetov napadal na Volgi carske trgovske ladje, s katerih je reševal okovane kaznjence. Odred se je bolj in bolj večal, in Stenka je odšel z več tisoč kozaki proti perzijskim obalom. Po dveh letih se Razin vrne v Rusijo. Revno ljudstvo ga po- vsod navdušeno pričakuje. Ne samo Rusi, tudi Tatari in drugi tlačeni na- rodi carske Rusije vidijo v Stenku zaščitnika zatiranih. Hitro širjenje kmečkega upora izzove veliko vzne- mirjenje v Moskvi. Velika carska voj- ska premaga Razinove borce, on sam se umakne na Don. Toda bogati ko- zaki ga izdajo carju. Razinova glava pade pod rabljevo sekuro ob glasnih tožbah ljudstva, za katerega se je boril in katerega je ljubil.

Tudi po njegovem porazu so se upori vrstili še dalje, izbruhnili so zdaj tu, zdaj tam. Ne samo v Rusiji, v vsej Evropi se je kmečko ljudstvo borilo proti feudalnemu tlačenju. Toda upori so bili neorganizirani, nepovezani, zato so jih mogotci dru- gega za drugim udušili.

Stenka Razin je simbol borbenih, osvobodilnih sil ruskega naroda. Ple- menitost, dobrota, vera v ljudstvo in pripravljenost, da do konca žrtvuje sebe v dobro drugih — to so odlike

tega narodnega junaka, čigar ime je dolgo živelo v spominu ruskega na- roda in ga podpiralo v njegovi sto- letni borbi za svobodo. Mnogi umet- niki so ob silnem liku Stenka Razina ustvarili velika dela o njem.

»Pomlad« je filmska komedija. V njej najdemo mnogo vedrosti, hkrati pa je poučna. Režiser Gromov snema film, ki naj prikaže življenje in delo znanstvenice Irine Nikitine, ravnateljice »Instituta sonca«. Toda Gromov ne pozna dovolj prave Niki- tine, tudi ne pozna lastnosti sovjet- skih znanstvenih delavcev. Predstav- lja si jih pot pusteže, ki imajo pred seboj samo svoje formule, ne vidijo pa resničnega življenja okoli sebe. Toda kmalu se prepriča, da ne moreš ustvariti umetniškega dela, če ne poznaš resničnosti.

»Radi bi posneli film o znanstveni- kih, pa o njih nič ne veste« — pravi Nikitina režiserju. »Sovjetski znan- stvenik živi in dela v srcu današnjega dogajanja. Ne misli samo na svoje formule, marveč na človeško srečo. Človek je, in vse človeško mu je bli- zu. Vi pa ste hoteli prikazati knjiž- nega črva — nekakšnega puščav- nika.«

Sovjetska igralka Ljubov Orlova igra v filmu dve vlogi: znanstvenico Nikitino in igralko Satrovo. Obvla- dala je zelo težavno nalogo in podala dva docela različna značaja. »Po- mlad« je vesel, živ film. Vzoredno s pozitivnimi značaji, prikaže tudi ne- gativne: Bubencova z njegovo domi- šljavostjo, neumnostjo in pohlepom.

V filmu vidimo današnjo Moskvo, nove zgradbe in življenje na njenih ulicah in trgih. »Institut sonca« nam pusti nenavaden vtis. Zgrajen je po vzoru znanstveno raziskovalnih zavo- dov, kakršnih je v Sovjetski zvezi mnogo.

Pomlad v človeških srcih — to je glavna misel tega veselega filma, ki je bil na letošnjem mednarodnem filmskem festivalu nagrajen s prvo nagrado.

Iz mladinske revije

V soboto, dne 4. t. m. in v nede- ljo, dne 5. t. m. se je v Murski So- boti vršil pregled mladinskega kul- turno-prosvetnega dela. V zvezi s tem je bilo tekmovanje, za katero se je prijavilo 5 okrajev, med dru- gim tudi naš ptujski.

Ptjska mladinska dramska sku- pina miličnikov je v tekmovanju na- stopala s tretjim dejanjem agitke »Uroki«, ena izmed ptujskih mladink je recitirala Gregorčičevo »Soči«, v tekmovanju je nastopal pevski zbor iz Podgorcev, mladinke iz Središče pa z ruskim plesom.

Tekmovanje je pokazalo, da je naj- boljši mladinski pevski zbor pod- gorski, ki je dobil prvo nagrado, prav tako je mladinka z recitacijo

»Soči« dosegla prvo mesto med re- citatorji. Miličniška mladinska sku- pina pa je bila za svoje delo nagra- jena z lepo in bogato dramsko knji-žno zbirko.

V zvezi s tem festivalom bi ome- nila prirediteljem tole: v bodoče naj na mladinskih festivalih nastopa mladina, ne pa tudi starejši ali celo stari ljudje.

Ljudsko prosvetni akti- vi, ali ste že pripravljeni za okrajni festival OF, ki bo 3. oktobra v Ptuj?

času oranja lepo, ubijajo sončni žarki te majhne rastlinice, naše velike do- brotnike, kajti takozvani ultravio- letni žarki sončnega spektra so zanje smrtonosni. Globoko bomo orali (to velja posebej za rigolanje!) torej le postopoma.

Predno bomo pred zimo zemljo globoko preorali, jo bomo po potrebi pognojili. Pri tem delu nam naj bo pravilo: raztrešeni gnoj mora čim- prej in dokler je še zemlja topla, plitko zaorati. Globoko oranje opra- vimo po tem 2—3 tedne pozneje. Z globokim oranjem ne smemo nikoli hlevskega gnoja podorati, ker pride sicer v globoke plasti zemlje, kjer se ne razkroji pravilno, zaradi sla- bega dostopa zraka. Kisle zemlje, to so one, ki nimajo dovolj apna, dalje zamočvirjena zemljišča, pa tudi one zemlje, na katerih smo gojili rastli- ne, ki v velikih količinah odvezajo toda le v onem delu, kadar po plo- doredu ne gnojimo s hlev in gnoj- jem ali pa že v zemlji apno (lucerna, rdeča detelja, konoplja) bomo seveda pognojili z apnom, jeseni s super- fosfatom. Tudi apno moramo s prvo brazdo plitko zaorati.

Velika prednost globokega oranja pred zimo je tudi v tem, da zemlja v rahlem stanju globokeje pozimi zamrzne. Že samo zmrazenje vlažne zemlje (le ima večjo prostornino kot voda), deluje zelo ugodno na njena fizikalna svojstva.

Uspeh oranja je največ odvisen od trenutnega stanja zemlje ob času oranja. Če je zemlja zbita in suha, je sila, ki veže njene najmanjše del- ce med seboj (kohezija) izredno ve- lika. Oranje take zemlje je brezmi- selno, ker se oranje ne drobi, a tudi naporno za žival in orača. Zelo vlaž- na zemlja je prav tako neprimerna za oranje, kajti sila, s katero se naj- manjši delci zemlje vežejo na plug, posebno še na ralo in odgrinjalo (adhezija) je zelo velika. Sonce in veter lahko vlažno oranje tako osu- še, da so brazde kot opeka trde, kar otežuje pripravo zemlje za spomladi. Zato orjemo le v času, ko je ena ko- druga od omenjenih sil najmanjša. Sedaj nam bo tudi razumljivo, zakaj se tako često poudarja pravilen čas oranja. Ob nepravem času preorano zemljo za več let pokvarimo. Pravilo nam bo tudi, da za vse jare posevke zemljo vselej pred zimo globoko preorjemo. Na pomlad, ko pred setvijo branamo, če ni preveč zaplevljena, a po potrebi jo tudi valja- mo, če je prerahlo. Priporočilo za ta postopek je v tem, da je oranje, po- sebno težke glinaste zemlje, spomladi dolgo časa onemogočeno zaradi pre- velike mokrote. Spomladansko ora- nje povzroča tudi veliko izgubo vla- ge, ki je za kalitev neobhodno po- trebna in ki v suhi nedeževni po- mlad pravi lahko celo onemogoči dober razvoj posevka.